

Юлія ЖАДАН

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к. е. н., доцент кафедри банківської справи З.К.Сороківська

ФАКТОРИ, ЩО ДЕСТАБІЛІЗУЮТЬ ГРОШОВИЙ ОБІГ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Головним організатором і координатором грошового обігу в Україні виступає НБУ. Який для того, щоб проводити ефективну політику в сфері грошового обігу повинен мати точні дані щодо готівкових та безготівкових операцій, структури реальної грошової маси, що знаходиться в обігу. Основною проблемою в даній сфері є виведення грошових розрахунків з під контроль НБУ. При цьому Центральний банк не може точно визначити скільки готівки знаходиться в обігу, що може призвести до надлишкової емісії.

Однією з основних проблем організації грошового обігу в Україні є тінізація економіки. Якщо ми говоримо про офіційні дані, то рівень тіньової економіки в Україні в 2014 році виріс на 7 % в порівнянні з 2013 роком – до 42% від ВВП і став рекордним за період з 2007 року [2].

Як наголошується в дослідженні Міністерства економічного розвитку і торгівлі, рівень тіньової економіки в минулому році став безпрецедентно високим і був викликаний військовим конфліктом у країні, фінансовою дестабілізацією (значним дефіцитом платіжного балансу, ціновими та курсовими шоками, зростанням збитковості виробництва), збільшенням панічних настроїв економічних агентів, посиленням адміністративного тиску.

На початку 2015 року в умовах поширення цінових та девальваційних шоків, ескалації військового конфлікту спостерігалось подальше суттєве зростання тіньової економіки, започатковане у 2013 році. За попередніми розрахунками Мінекономрозвитку у I кварталі 2015 року рівень тіньової економіки порівняно з відповідним періодом 2014 року збільшився ще на 5 п.п. до 47% від обсягу офіційного ВВП.

Водночас, результатом монетарної політики Нацбанку стало скорочення готівкової валюти поза банками – у березні 2015 року на 120 млн. дол. США, а за I квартал 2015 року в цілому – на 342 млн. дол. США. Крім того, у лютому-березні 2015 року обсяги продажу іноземної валюти населенням перевищували обсяги її купівлі – у березні 2015 року на 129,2 млн. дол. США. Це, у свою чергу, обумовило зменшення питомої ваги готівки в грошовій масі з 29,6% станом на 01.01.2015 до 27,8% станом на 01.04.2015 (28,4% станом на 01.04.2014), що може виступати підставою для поступового скорочення обсягів операцій, законність яких неможливо проконтролювати [3].

За оцінками Державної фіскальної служби України, тіньова економіка в Україні щомісяця забирала з бюджету близько 3 млрд. грн.

На нашу думку, пріоритетами державної політики в сфері детінізації економіки України є:

- вдосконалення існуючих методик розрахунку рівня тіньової економіки з врахуванням світової практики;
- створення умов для детінізації суспільно-політичного процесу;
- стимулювання розвитку безготівкових розрахунків. Використання електронних коштів сприятиме виведенню з тіні частину грошових розрахунків;
- протидія тіньовій економіці в реальному секторі шляхом зниження транзакційних витрат та вдосконалення державної дозвільної системи;
- зміцнення економічної безпеки держави у процесі поглиблення міжнародної та глобальної економічної інтеграції.

Не менш вагомою, є проблема підробки грошей. Зокрема, президент України Петро Порошенко заявляє про друкування фальшивих гривень на окупованих територіях.

У Міністерстві внутрішніх справ України попередили про можливий наплив фальшивої валюти з територій, контрольованих бойовиками.

Так, статистика свідчить, що найчастіше підробляються купюри номіналом 100, 200 і 500 гривень, повідомили правоохоронці.

Загалом, на один мільйон штук справжніх купюр гривні трапляється нині всього три фальшивки. Принаймні, так свідчить офіційна статистика. Українська гривня має відносно високий рівень захисту від підробок

У 2012 році на 1 млн. шт. справжніх банкнот гривні припадало близько 4,1 шт. підроблених банкнот, у 2013 році – 3,5 шт., у 2014 році – 3 шт. За підсумками дев'яти місяців 2015 року маємо аналогічні з 2014 роком показники. Для порівняння, згідно з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Європейського центрального банку, у країнах Європейського Союзу за підсумками 2012 року цей показник становив приблизно 35 шт. підроблених банкнот євро, у 2013 році – 43 шт., у 2014 – 48 шт. [3].

Підсумовуючи варто зазначити, що завдання протидії тінізації економіки України та підробки банкнот особливо гостро постає за умов сучасних геополітичних викликів, євроінтеграційних процесів. Окреслені вище напрями протидії махінаціям в економіці України формують основний сутнісний базис для подальшої розробки комплексного плану ефективного функціонування грошової сфери держави.

Література:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>